

Frkl Mátyás a' bécsi várórségi patt. kerülettől őrnagyi czimmal és nyugpénzzel; Gegenbauer Antal, b. Trapp 25. sz. soredtől, Pollaczek Mátyás, gr. Kinszky-soredtől és Tacuffer Antal a' savoyai dragonyosaktól őrnagyi czimmal és díjtoldalékkal; továbbá Dohalszky Kristóf a' bajor kir. dragonyosoktól és Udvarnok y Imre a' székely-buszároktól őrnagyi czimmal.

A N G L I A.

O'Connell ur sept. 8án egy hosszú levelet bocsátott közre, mellyet Wellington herczeghez írt, azon okból, mivel ez a' felsőházban volt utolsó vita alkalmával azt mondotta róla, hogy illetlen viseletéről meggyőzetett, 's az irlandi kormány által (most) még is előmozdítatott, 's hogy továbbá több hatalommal bír, mint bármely személy az 1688ki revolutió óta. Az első állításra azt mondja O'Connell ur, hogy az egészen alaptalan, 's a' herczegnek tudnia kellett volna, hogy az; a' második állítás vastag tulzás, 's a' herczegnek kell tudnia, hogy az. Mi az elsőt illeti, Blackburne ur, az irlandi főügyész Anglesey lord igazgatása alatt, noha mindketten mód nélkül gyűlölék őt, kénytelen volt minden ellene támasztott váddal fölhagyni, az állított előmozdítás pedig az irlandi kormány által semmi egyéb, mint a' korlátokhoz bocsátás (mint ügyvéd), mi őt 20 év előtt illette volna, 's e' fölött az is másoknak használ, nem neki. Mi a' második szemrehányást illeti, úgy vélekszik O'Connell ur, hogy ő az általa birt hatalomról mitsem tud; de ha befolyásról van szó, azt sem születésének nem köszöni, mert ő csak egy egyszerű falusi nemesnek fiaja, sem vagyonának, mert az igen csekély, de nagy észtehetségének sem, mert az csak igen közönséges, hanem köszöni azt egyedül Wellington herczegnek 's azon hozzá hasonlónak, kik azon ügyekhez, hogy Irland panaszai, sérelmei 's elnyomatása folyvást tartson. A' levél további tartalma kemény kirohanás a' herczeg, a' toryk, felsőház 's orangisták ellen. Egy helyen benne következőt is olvashatni: „Hiú erőködés Önnel, 's azon tudatlan hagymáz fejekkel, kik a' felsőházban Ön pártján vannak, észről beszélni. Ön haditanácsot tart Apsleyhouseban, hol ármányokat koholnak, 's inkább török divánhoz semmint britt gyűléshez illőleg, minden józan emberésszel daczolva, minden Irlandnak kedvező parlamenttörvényt megsemmíteni ügyekhez. Végül O'Connell ur egyenkint előszámlálja azon hat törvényjavaslatot, mellyek ezen ülés alatt Irland javára behozattak, 's mellyeket az alsóház elfogadott, a' felső pedig visszavetett, mihez képest nem csudálkozhatik aztán, ugymond, a' nemes herczeg, ha mindezek után növekedni fog az ő (O'Connell) befolyása Irlandban. — A' levelet így rekeszti: „Csak gondolja meg, milylen Ön története, mint

statusférfe; egyik hónapban azt nyilatkoztatja ki világosan, hogy örültnek kellene lennie, ha hivatalt vállalna el, 's a' jövő hónap első minis-ternek találja Önt; máskor azt nyilváníttja Ön, hogy az elavult várhelyek rendszere, 's a' ki-nevezésé, az emberi bölcsesség legtökéletesebb műve. Igen, igen, szó szerint így volt; az emberi bölcsesség legtökéletesebb művének nevezé Ön azt, 's ime, Ön most a' tamworthi reformer híve, ki csak azért esdekel hatalom után, hogy a' reform áldásait kiáraszthassa a' status valamennyi ágaira! Ez úttal Önnel kész vagyok. Legközelebbi „bizodalmas levelem“ Ön reformista társához Sir R. Peelhez leend intézve, kinek azon szentelen alakossági és szenteskedési próbamutatványára, mellyet Tamworthban tett le, csak még is kell valamit felelnem. — Van szerencsém mylord herczeg, minden ceremoniával 's udvarisággal maradni, Ön alázatos szolgája O'Connell Dániel.“ Öst. Beob.

John Russel lord azon beszédében, mellyben kéri az alsóházat, hogy a' lordok által utóbb tett módosításokat a' községi törvényjavaslatban fogadná el, következő hely is olvasható azon viszonyról, melly a' két ház közt ez alkalommal fenforga 's egész Anglia figyelmét magára vonta: „Jól tudom, urak, hogy olly kevert kormányalakban, mint a' miénk, olly nagy javító rendszabályt, mint e' törvényjavaslat, egyszerre életbe nem hozhatni. Azért is mig a' parlamentben ülök, mindazon javításban, mellyekben részt venni szerencsém van, mindig azon szabályt követem: inkább valamit oda engedni, noha rosszalom kelle azt, csak hogy a' szabadelmű rendszabály egészen megmentessék. — (Halljuk!) Ha határtalan monarchiánk, vagy demokratai kormányunk volna, az illy rendszabályokat eredeti alakjokban lehetne kivinni, de mi egyenlően kimért hatalmú alkotmány alatt élünk, 's én ohajtanám, hogy minden szükséges javítás ezen egyensúly háborítása nélkül menjen át. Ha azon hasznokat élni akarjuk, mellyek a' kevert kormányalakokkal összekötvék, az akadályokat is el kell néznünk.“ —

Sir H. Vivian főhadtárnok, valamennyi pattantyus ezred parancsnokló fejeihez azon rendelést bocsátotta, hogy mindenik ezredből bizonyos számú pattantyús altisztet küldjenek a' spanyol segédseregbe szolgálni, még pedig úgy 's azon föltét alatt, hogy az így elküldetendők visszatérve Spanyolországból ismét azon rangba lépjenek a' britt seregben, mellyben az előtt voltak. — A' Times gáncsolja a' tróbeszédben, hogy nem elég boszorkodást fejez ki a' spanyol háboru kegyetlenségein, hogy az itt őt előforduló rabzolga-kereskedést nem rója meg, hogy a'

közszégi törvényjavaslatot, melly most már országos törvény, dicséri, hogy Irlandról szól, a' nélkül, hogy O'Connellről tenne említést, végre, hogy az alsóház tagjainak ragaszkodást tulajdonít az alkotmányhoz. A' Times szerint mind ezeket másképp kellett volna. —

A' londoni lapok közlik a' biztosságnak Hume ur által tett tudósítását az orangepáholyok fölött. Kimutattatik abban, hogy az orangista egyesület egész Angliában, 's a' gyarmatokon, ugy szinte az egész britt seregben el van terjedve; hogy a' tagok jelek és jelszavak által szokták egymást értesíteni; hogy valamenyi tag, a' katonákat 's matrózokat kivéven, évenként pénzadakozásokat szokott tenni az intézet céljaira; hogy szinte az egész intézet célja az angol egyház biztosítása, de egyenesen politikai bélyege van; hogy több száz orangepáholy létezik; hogy az orangisták száma csak Londonban magában 40,000; hogy minden fáradság a' páholyok eltörlésére, a' seregnél hiú és süketlen volt; hogy a' papság is igen bele van bonyolódva 's hogy a' salisbury püspök a' rend lord-praelatusa, úgy szinte, hogy több plébános külön páholyokban mester is; hogy az orangistáknak számos hívei vannak még Ujdélwalesben, és Vandiemenslandban is; hogy Irlandban végre nem kevesebb az orangisták száma, mint 220,000, kik többnyire fegyveresek.

A' pártok állásáról némi londoni levelező így elmélkedik: „A' ministerek nem fognak megállapodni 's nem is állapodhatnak meg, mert létök föltéte a' haladó javítás; 's minthogy a' felsőházi ellenző nagy többség miatt legkisebb javítást sem fog a' nemzet kivihetni, ha egykedvűnek mutatandja magát, mulhatlanul szükséges mind a' ministeriumnak, mind a' nemzetnek ébren lenni 's valahogy el nem szunyadni. Márcsak azért is szükséges, hogy a' szabadelműek a' parlament-választási szavazás-jog-vizsgálatkor föntartsák igényöket (Ansprüche), mert egy pillantást sem kételhetni, hogy mihelyt a' toryk sejtendik, hogy a' többségre számolhatnak: a' ministerium azonnal még egyszer elboesáttatnék, 's új választás próbáltatnék meg. A' toryk annyival inkább sietnek e' próbával, minthogy majus 1ső-jével, midőn t. i. az új várostanácsok választatása megtörténend, számos helység kiesik már befolyásuk alul, mellyek iránt most még bizonyosak lehetnek. Ennél fogvást igen fontos volna rájuk nézve azon időben a' kormányon lenniök, mert alkalmat adna nekik a' várasok részére az új békebírókat kinevezni, mi által befolyásuk tetemes részét a' jövődöre nézve is biztosíthatnák. Sőt mondják, épen 's egyedül az ezt tehetés reménye birta a' felsőház többségét arra, hogy minden veszéllyel daczolva, e' hivatalok meg-

rakását egyenesen a' kormánynak adák, nem pedig a' várostanácsnak, mint a' ministerek akarták.“ —

A' Courier a' mult parlament-üléstről ezt jegyzi meg: „Mondják, az imént rekesztett ülés a' testületi törvénynél egyebet nem munkált. Azonban már ezen egy rendszabály is elégséges volna dicsőíteni egy ülést. De igaztalan állítás, hogy egyéb semmi sem történt. Az alsóház azon végzése, — 's e' végzés nem nyakra főre, hanem hosszú 's józan vitázat után hozatott, — mellynél fogva az irlandi egyház-vagyonnak egy része közös népművelésre fordítandó, a' volt ülés másik nagy jegye.

A' Times, melly meg nem szünik üldözni vagy legalább marczonglani a' ministereket, nevetségessé szándékozik tenni a' királyi beszédet egy parodiában, mellyben következő északoros mondókák is fordulnak elő: „Lordjaim, 's uraim! mint eddig, ugy ezúttal is a' legbarátságosabb bizonyításokat veszem valamennyi kül hatalomtól, I. Dániel új hatalmasságot is bele érte. Oroszország szerete áradása hírére Durham lordot küldöttem oda, hogy a' dolgot megvizsgálja, 's mint szemtanu meggyőződjék, valljon amaz ország előbbi helyén áll e még. Minthogy régi barátom és szövetségese, a' nagy török, hadihajóimnak meg nem akarja engedni, hogy vizein járhasanak, követem 's kíséretem számára kalmárhajót kelle kibérlenem, mellyen majd csak átészathatnak. — Ha Oroszország föllakadna azon, hogy saját alkalmukon járnak, felhasználásra néhány omnibust szállítottam hajóra, hogy minden illy nemű fenakadás elháríttassék. — Ezen okos előkészületek azt hitetik el velem, hogy e' nagylelkű küldés szerencsésen fog lefolyni. Hasonlókép reménylem, hogy Evans ezredes erőködései Spanyolországban kirántanak bennünket azon locs-pocsból, mellybe Palmerston lord bennünket azon országra nézve taszított. Most Lordjaim, 's uraim! menjenek haza, 's örüljenek a' fogoly vadászatnak, melly ezen őszön, mint mondják igen jeles, 's bízzák magukat a' jövő ülésen derék ministereimre, 's a' titkos status-pénzekre, mellyek bőven lesznek országom valamennyi városában fentartani az izgást.“

FRANCZIAORSZÁG.

A' Messenger azt mondja: nem rég óta különös munkásság van a' fontainebleau kastélyban, hol több mint 600 munkás van készülétekkel elfoglalva. A' Messenger, 's vele többen azt hiszik, hogy mind e' készülétek a' spanyol regens-királyné számára tevék. — Bardon ur párisi kalmár, a' Curier de la Mosellebe azt iktatá, hogy őt a' saargemüdi alispán bevádlására a' porosz hatóság Saarbrückben, mintha közcinkosa volna a' julius 28iki merénynek, elfogatta; 's hogy sem azon bizonyosságra, mellynél fogva

Parisból május 23a óta van távol, sem több tisztes kalmár kezességére a' fogságból meg nem szabadulhat, 's a' koblenzi börtönben kénytelen a' kormány határozását bevárni.

A' Moniteur sept. 12én közli a' királyi rendelést előbbi napról, mellynél fogva mind a' két kamara idei ülése bérekesztetik. — A' király harminez külön rendelésnél fogva szinte annyi új püirt nevez ki. Ezen új páirek többnyire grófok 's bárók, kik vagy katonák vagy királyi tisztviselők. — A' kormány többsége ezentúl majd tetemes leend. — A' Gazette de France állítja, hogy Paris őrségéből 's a' vidékről több ezred a' spanyol határszélek felé idült el. — Egy párisi levelező mondja, hogy Fieschi, kaponyáját Emery urnak ajánlotta 's hagyta végrendeletében azon emberi bánásért, mellyel volt iránta, 's mert kaponyája olly nagy érdeket látszék gerjeszteni Emery urban.

A' Messengerben a' spanyol ügyekről 's különösen a' beavatkozásról következő cikkely foglaltatik: „Az angol király azon beszédében, mellyel a' parlament ülését bérekeszté, oda nyilatkozott, hogy kapcsolatban azon három hatalommal, kik a' négyes szövetséget aláírták, legélénkebb figyelmét mindig oda fordítja, miképvethessen a' polgárháborúnak véget éjszaki Spanyolországban. E' szavak még alig valának kimondva, midőn az Albion már jelenté, hogy e' szövetség, mi Franciaországot illeti, már fel van oszolva, 's hivatalosan feloszlottnak nyilvánítva; 's ma reggel következőt olvasunk a' Courier Françaisban: „Biztos kutfőből tudjuk, — 's az Albionnak is kell már eddig tudnia, — hogy az angol kabinet utóbbi diplomatai közleményekben a' spanyol ügyekre nézve az april. 22iki egyezést, a' későbbi pótlékcikkelyekkel együtt teljesen 's kizárólag don Carlos ellen irányzottaknak tekinti 's nyilvánítja, nem pedig e' mostani körülményekben olly beavatkozásra fölhatalmazónak, mellyről izetlenség nélkül föl nem tehetni, hogy az a' praetendens elüzetésére céloz. E' fölött maga a' spanyol ministerium sem hivatozik a' kérdésben forgó egyezésre, 's kérelme okait csak azon sürgető zavarokból meríti, mellyekbe a' status azon rendszer által bukkott, mellynek föllállítása a' ministeriumnak ajánlatott 's tanácsoltatott; 's most annak támogatása kívántatik szerzőitől.“ — Más oldalról ismét a' Quotidienne azt mondja: „Franciaország, melly annyira eped nyugalom után, hogy szabadsága legdrágább biztosítékait is feláldozá, semmiképp sem támogathat olly kárhuzatos következtésekkel terhes határozást, mint a' spanyol beavatkozás. Mi hisszük, hogy azon ministerium, melly olly merészen lép föl intézvényeink ellen, kevésbé

fog vállalkozónak mutatkozni szomszédinkéi ellen. Ben (az országban) már választott a' zsarnokság és anarchia közt; kün is két gonosz közül a' kisebbet fogja választani, 's inkább V. Károlyt éltetni, mint saját létét kockáztatni.“ — A' csarnokon pedig, folytatja a' Messenger, mind inkább kezd azon vélemény meggyökerezni, hogy, ha történik beavatkozás, az gem don Carlos ellen lesz intézve.“ —

A' Journal des Debats több diplomatai kinevezést közöl, mellyeket az ujságok már előre jelentettek. Közöttük: a' sz. pétervári udvarhoz csakugyan Barante ur megyen Maison marsal helyébe; a' szardíniai udvarhoz Rumigny ur, Barante helyett; Schweizba duc de Montebello, Rumigny ur helyett; Stokholmba Mornag gr. duc de Montebello helyett; a' haagai udvarhoz Mort báró, Soult marquis helyett, ki lemondott. 's a' t. — Az Impartial mondja: a' játékszini vizsgálat (censura) már fenáll a' kinevezett biztosságban. Következő személyekből áll az: Wailly Gyula a' színházak igazgatója, mint elnök; Basset Sándor, színészeti költő, Hausmann Florent, Giraud, vizsgálók, Chalons ur titkár. A' fizetések igen szépek. 6000 frankot húz az elnök, 4000 fr. a' vizsgálók, 's 3000 fr. a' titkár. A' biztosság már munkálkodott is, mert a' következő című végjártékot: Le Roi en vacances, megtiltotta.

Egy levelező Parisból azon hirt közli a' kamarák bérekesztéséről, hogy e' kiáltás: „Éljen a' király!“ a' csekély számú követek közt igen gyöngye volt, 's némelly követek még azt is kiálták: éljen a' charta!“ —

A' felsőház ülésében sept. 9én a' sajtótörvény 3ik és 4ik cikkje fölött, mellyek a' censurát tárgyazák a' színházak 's rajzolatok iránt, Dreux-Brézé ur ezt mondá: „Ha e' cikkelyek külön javaslatban volnának, tetszésemet meg nem tagadnám tőlök. De itt a' ministerium nem őszintén, nem becsületesen cselekedett.“ Guizot ur itt fölkele: „Nem szívelhetjük, hogy becsületesség-ről vádoljanak bennünket. Az elnök: „kérem Brézé urat, ismételje kifejezését és világítsa föl.“ Brézé ur: Nem örömet ismétlek kifejezéseket, mellyek sérthetnek.“ (Jól van! Jól van!) Az elnök: „Ehez képest Brézé ur mondását visszahúzza.“ (Elég!) Brézé ur: Azt mondom, hogy a' törvényjavaslat határozásai a' játékszinekre 's rajzolatokra nézve, teljes helybenhagyásomat nyerték meg, de panasziom, hogy szózatom meg van kötve. En sajnálom a' kieszázott kifejezéseket; de a' másik kamarában egy komoly férfi (Royer Collard) nyilván álnokság 's bujkálásról vádolta a' ministereket; szavai még is csak érnek valamit. Thiers ur: „Semmit.“ Brézé ur: Nem fiatal 's meggondolatlan ajakról öttek.“ — Thiers ur:

„Meggondolatlan az ember minden korbán.“ (Nagy forrongás.) Brézé ur: „Ő mindnyájunk tanítója!“ (Igen helyesen!) Az elnök: „Meg kell jegyezni, hogy nem parlamenti szokás vitásokba a másik kamara tagjainak nevét, vagy kifejezéseit keverni. — A' pairkamarának ezen tekintetben magas illedelem példájával kellene előmennie.“ — Dreux Brézé ur, mint már említők 's e' kis vitázati töredékből is kitetszik, nagy legitimista. Átaljában a' pairkamara a' sajtótörvényjavaslatnak imént említett vitája alatt keményen nyilatkozott a' julius-revolutio ellen, 's az hihetőleg sem a' párisi sem a' vidéki nép előtt kedvezőbbé nem fogja tenni helyzetét. —

Egy párisi levelező sept. 15-ől így ír: „A' esarnokon ismét sokat beszéltek a' fr. kormánynak a' spanyol ügyekbe avatkozandásáról. Mindenki világosan átlátja most már, hogy a' regensnének egyéb választása nincs Fontainebleaunál. A' pénzkelet némi ingadozás után felszökkent; mert azt kezdik hinni, hogy nem fog a' beavatkozás megtörténni, sőt határozottan állítják azt is, hogy a' francia kormány nem fog beavatkozni, bár mi történjék. E' határozás az összegyűlt tanácsban hozatott. A' ministerium egészen el van merülve azon felügyelésbe, mellyet az utolsó törvények végrehajtása megkíván, 's nem szándéka magának új zavart szerezni. —

A' Gazette de France több diplomatai kinevezést említ, mellyek a' francia kormány követségei közt nagy változásokat fognak tenni. Többek közt a' londoni követségre Rigny ur van szánva, Barante ur pedig, a' követházban a' biztosság tudósítója a' sajtótörvény fölött, sz. pétervári követségre vár. — A' Nouvelle Minerve emlegeti, hogy újdonta sokat beszélnek a' tuileriák kabinetében a' spanyol beavatkozásról. — Ezúttal már azt is állítják, hogy a' király sem idegenkedik többé attól olly igen, mint eddig. — A' Moniteur sept. 15-én következő telegraphi sürgönyt közöl Algierből sept. 6-ól: „Clauzel marsal a' hadministerhez. Abdel Kader, Oran mellett nagy veszteséget szenvedett. Ibrahim bey 's a' douarok vitézül harcztak ellene. Álgyuik tüze őt visszavonulásra kényszeríté. Az ellenség vesztesége tetemes volt.“ — A' Messenger azt jegyzi meg, hogy Vallée gróf altábornok, egyike az újdön kinevezett harmincz paireknek már Polignac ministeriuma alatt Villes bároval 's Puyvert marquissal ki volt nevezve. —

SPANYOLORSZÁG.

A' Pyrenéi Sentinelle bővebb leírását közli a' los-Arcosi (vagy sesmai) ütközetnek, melly sept. 2-án a' carlositák javára ütött-ki. Cordova general szinte 10000 főnyi két erős csapattal, mellyet 800 ló 's 4 álgyu kísért, kündula Men-

digorriából; előcsapatja 400 lovagból állott d. Miguel de Iribarren vezérlete alatt. Aldama osztálynok general szinte kiszálta Sesmából 6000 emberrel, 's 200 lóval. — Cordova los-Arcos mellett foglala helyet, 's álgyuit Sorlada felé szögzé, honnét a' carlositák valának jövendők. — Ituralde és Moreno generálok Sorladától északra állíták álgyuikat 's a' carlosi zászlóaljak ugy ellepték a' környék szőlőkertjeit, hogy az ellenfeleket csak Sorlada választotta. — Epen kilencz óra volt délelőtt, 's a' los-Arcosi lakosok mindnyájan a' szomszéd halmokra csődültek bámulni e' nézőjátékot. — Mintegy 12 óraker kezdődött a' esatátüz, egy részről: „éljen Izabella 's a' szabadság!“ — más részről: „éljen V. Károly 's a' religio!“ kiáltások közt. — Az álgyu-muzsika megdördült, 's a' christinai sereg álgyu eleinte a' carlosi sorokban nagy dulást okoztak. A' christinaiak los-Arcos felé nyomultak, hol három carlosi zászlóalj magát körül sánczolá; e' csapat nagy veszélyben forgott, midön d. Carlos az alavai első őrszászlóaljjal, a' szent osztállyal 's főtisztjei kíséretében odaérkezett. — Délután 4 óraig tartott az ütközet; ekkor a' carlosiak vitézül megtámadák 's széjjel szórták a' christinaiak jobb szárnyát; 's Cordova general, Viana felé vett irányzatban, visszavonult. A' királyné serege vesztesége mintegy 300 holtára, kik közt számos tiszt, 's igen sok sebesültre megy, kik közül másnap száznál több hozatott Vianán és Logronnon által; — a' carlosiak pedig 200 holtat számlálnak, és szinte számos sebest, kik az aranachei kórházba vitettek. — Sept. 5-én a' carlosi főhadiszállás Murietában volt, 's Cordova, hir szerint betegen feküdt Logronnonban. — Határszéli levelek szerint a' christinaiak 7-én ismét los-Arcos felé indultak 12000 emberrel, számos lovassággal. — Az angol-christinai seregek átvitése Santanderből és S. Sebestyénből Portugaletébe angol és francia hajókon, illető zászlóik alatt, valóban megtörtént. — A' christinai kormány számára Franciaországban gyűjtött önkéntesek, mintegy 800 fej, parancsot kaptak, hogy Spanyolországba menjenek. — Más részről d. Carlos serege is naponként növekedik érkező navarraiak által; család-atyák, ifju férjek hagyják-el házaikat, hogy zászlói alá siessenek. — A' francia idegen sereg iránt nagy bizalmatlansággal van a' nép, mert Cataloniában igen rosszul viselte magát, 's mindenütt garázdasága nyomait hagyta; Tarragonában naponként lerészegedett.

A' határszéli hírlapok folyvást azt pengetik, hogyha mai napig nem tört is ki zendülés Madridban, de az bizonyosan el fog következni, és annál inkább, mivel a' tartományi junták, különösen a' saragossai, folyvást ministeriumvál-

toztatást kívánnak, sőt a személyeket is megnevezik, kiket a kormányra ültetni ohajtanának, t. i. Arguellest a külügyi, Isturizt a pénzügyi, Florez Estradát a tengeri, Calatravát a belügyi, Almodovárt a hadi, 's Garcia Herrerost az igazsági osztályba. — A Quotidienne hihetőnek tartja, hogy a mindenfelől szorongatott regensné végre a zendülőknek enged, 's pártjokhoz csatlakozik. — A párisi pénzesarnokon folyó hó 15én közönségesen hitt dolog volt, hogy a francia kormány a spanyol udvar által kért közbejárulást megtagadta, 's a gyorsposta már el is ment Madridba a nem válasszal. — Azonban a ministeri lapok erről tudni nem akarnak. — 16iki hírlapok tudósításai közt legérdekesebb az, hogy Mendizabal ur Madridba sept. 6án megérkezett, 's a várost teljes, 's a többi tartományokban uralkodó zavarral szemközt ellenkező nyugalomban találván, egy pillanatnyi késedelem nélkül S. Ildefonsóba sietett. Madridban sokat várnak e' jeles statusférfit elmetehetségitől 's lélekerejétől, 's reménylik, hogy ő a' kormánynak elhatározott utat fog kijelelni. — A Journal de Debats, melly a' madridi történeteket legkedvezőbb színbe szereti öltöztetni, azt írja, hogy közvárokazás szerint Mendizabal ur, bátorító jelenléte által, Toreno minister merész rendelményeinek új erőt adand 's hogy mindketten egyesülve dolgozandnak egy kemény 's hatalmas viszonyomó rendszer szellemében. — Ellenben a' madridi Messenger szerint Mendizabal ur, az angol követ Villiers által segítve, arra ügyekszik bírni a' királynét, hogy egyenesen a' haladás embereire (les hommes du progrès) támaszkodjék, 's a' tartományi junták kívánatának engedjen, mellyek minden erejüket ajánlják a' carlismus' tönkre-tételére, ha biztosítatnak arról, hogy a' királyné az általok kijelelt utat követendi. Illy áron ígértetik a' királynénak Angolország naponként nyilvánuló segédhatása, 's a' portugáli sereg' segélye. — Toreno kétségkívül minden erejével azon lesz, hogy e' terveket dugába döntse, 's ebben Rayneval urtól a' francia követtől segítettik. Azonban az utóbbiak semmi támaszt nem nyújthatnak a' királynénak, mert francia közbejárulásra nincs remény, 's Rayneval ur csak egy sugárkát sem deríthet. — Christina semmi módon nem maradhat a' jelen állapotban, még úgy sem, ha hinni akarjuk, hogy a' madridi 's környékbeli lakosok hűsége tántoríthatlan marad, mert a' szabadelmű párt Coronától Cadixig, Barcelonától Badajozig terjeng. — Későbbi utóírások már azt jelentik, hogy Mendizabal ur okai nem maradtak siker nélkül, 's a' királyné kész Arguellest 's az ellenzési párt fejeit a' ministertanácsba meghíni. — Azonban

még ez nem teljesen bizonyos; de igen valószínű, hogy Mendizabal nem fogja a' pénzügyek kormányát magára vállalni, ha alkalmas társai nem lesznek a' tanácsban, kik őt haladó céljaiban czélszerűleg segítendik, 's hihetlen, hogy a' királyné ezt tőle megtagadja, most, midőn minden óranegyed új zendülés hírére hozza. — Egy uleroni levelező sept. 10éről igen érdekes írományt közöl a' Journal de Commerceben, melly a' fővárosi történetek elrejtett 's avatatlan szemnek láthatlan okát fejtegeti. A' levélben többek közt olvashatni: „a' legfontosabb történetek gyakran legesekélyebb okokban gyökereznek, 's azok közül, kik a' madridi nyugtalanságokról olvastak, hiszem, igen kevesen gyaníthaták, hogy a' spanyol monarchiát szerelmes vetekedés, és féltékenység vezette a' tétovogó örvény szélére. — De érthetőbben szólok. Ki az udvari eselszövényeket ismeri, tudni fogja, hogy rövid idő előtt Toreno ur és Villiers, az angol követ, szinte kardra keltek egy közösen imádott hölgy szerelméért. — Akkor mind kettőjöknek bölcsőbb baráti békesen intézték el a' dolgot; de a' követ ezóta keserű gyűlölséget ápolt a' minister ellen, szerelmes keblében. — Titkos ügyvivőji folyvást szemmel tarták ezóta a' naponként terjengő 's öregbülő mozgásokat; 's a' követ arczaín minden körébe tartozó láthatá a' gúnymosolyt Toreno első minister tétovázása fölött. — Aug. 14én magához hivatá Arguellest, 's kimeríté egész ékeszólását, hogy azt rábeszélje: magát egy új szabadelmű igazgatás elnökévé tenni. Soká tartott a' tanácskozás Arguelles és Villiers urak ügyvivőji közt, de Arguelles nem akart a' követ un-szolásának engedni. Midőn 15én estve a' zendülés kiütött, ismét sürgeté Arguellest, hogy tegye magát a' nyugtalanok vezérére, de ezismét nem sok kedvét mutatta. — Quesada general bátorsága 's hidegvérúsége lecsilapítá ugyan a' háborgókat, de azért az angol diplomata nem mondott le minden reményről. Most ismét Mendizabal urral készül új ministereket faragni. — 'S valóban, a' kormány első győzedelmét Madridban még nem tekinthetni tartós béke zálogának. A' madridi urbanókat, kik semmit se tudtak azon zendülés okairól, mellynek eszközeiül őket használni akarák, könnyebben el leheté altatni, mint a' tartományi juntákat, mellyek gondolkodva, 's elv szerint fejtették-ki terveiket. — 's a' t. — E' levélről bajos lenne elhatározni, őszinte igazság, vagy csalatkozás fájdalma és párt szellem vezette é írója tollát? Öst. Beob.

Egy bayonnei levél azt jelenti sept. 11éről hogy Espartero 's az angol segéd seregek Bilbao-nál keményen megverettek, 's közel 1000 embert veszítettek. — És így a' kormány ügye ismét gyön-

gőbb lábön áll, mert jelen körülmények közt egyetlen eszköze lett volna a föllázadt junták lecsilapítására, a carlositákon valamely ragyogó győzedelmet nyerni. — A' bilbaoi veszteség csak neveli a' Toreno ministerség zavarodását, ha ugyan még fönáll az. Lehet-e illy állapotban kétségünk, hogy Christina, miután a' francia közbejárulás megtagadtatott, a' zendülés mind inkább terjeng, 's a' carlositák, seregeit paskolják — vagy Franciaországban keres menedéket (ha t. i. a' nép ezt megengedi), vagy a' lázadókhöz csatlakozik, 's Arguellest és társait cabinetjébe fogadja? — Igen rosszúl cselekszik hát a' kormány, hogy késedelmezik azt tenni, a' mit tennie csakugyan elkerülhetlen, 's nem gondolja meg, hogy a' kívánatok naponként nagyobbak lehetnek, hogy ma nehezen elégül meg a' nemzet azzal, mivel tíz nap előtt megelégtült volna. — Nevetséges tekintet, miként a' kormány, utolsó vonaglásában, míg a' szélvész dühe jobbra balra füttyöl, olly munkátlan tespedésben sorvadoz; parancsolna, de nincs kinek, mint egy szélvésztlől hányatott gálya parancsnoka, kinek erőtlen szava a' zúgó fürgetegben elenyészik. Öster. Beob.

Valenciában folyvást növekszik a' szabadság és Izabella széke iránt érzett lelkesülés. Almodovar gr. az igazgató junta elnöke 's annak többi tagja egy fölszólítást bocsátottak közre, melly így végződik: Valenzialakosi! csak a' haza neve hallassék közöttünk, hallgasson e' név hallatára minden egyéb érdek, 's javának forró ohajtása fojtson-el bennünk minden indulatot; áldozzuk-föl szent oltárán leghatalmasb vágyainkat; nyúljunk fegyverhez, 's ne tegyük le azokat, míg nem győztünk! Öst. Beob. — A' junta élénk munkássággal folytatja a' köz fölfegyverzést, 's hogy a' költségek ne hiányozzanak, más rendszabályokon kívül, még a' klastromok' harangjait is eladá. — A' saragossai junta fölszólítást tett közzé, mellyben az arragoniai lakosokat kéri, hogy 1835 év hátralevő részére, előlegesen fizessék le tartozásikat. — Lopez, a' junta másodelnöke több cikket adott ki a' hirlapokban, mik által a' Gaceta de Madrid megtámadására válaszol; többek közt ezt mondja: ti minket a' kormány ellenségeinek 's nyugtalanokdóknak bélyegeztek, pedig mi csak azon férfiak ellenségi vagyunk, kik az igazgatást vezérlik, 's távol attól, hogy az épület bomlását kívánják, inkább annak teljes bevégzésén dolgozunk. Mi társaságos óvásokat kívánunk, mellyek a' nemzetek örök jogain, 's a' procurador kamara kijelentett akaratján alapulnak. — A' barcelonai Vaporban egy hosszú nyilvánítás foglaltatik a' spanyol nemzethez intézve, melly többek közt így hangzik: Azt hitték e' ök, (t. i. a' kormány embe-

rei) hogy a' nemzet férfjai békén fogják fejüket bárd alá hajtani? nem! teljes győzedelem vagy dicső halál volt az egyetlen választás, 's míg ügyünket a' királyné rosszul választáshoz kötöttük, lerázók lánczainkat, az önkény ügyviselőivel, kiknek alacsony ezélieit állattuk, félbeszakasztók barátságunkat, 's harczmezőre siettünk Izabella és a' szabadság ügyéért viaskodni. Ha Barcelona a' cortes-egybehívást sürgeti: ezt csupán azért teszi, hogy egyesülve a' kormányval, a' királyság 's nép jogait megerősítse, 's rendülhetlen alapra állítsa. Spanyolok! vegyétek ezenfel hitvallásunkat, hogy ellenségeink meg ne csalhasanak titeket, járuljatok kívánatinkhoz, 's mutassa-meg Spanyolország, milly méltó ő, hogy részese legyen azon négyes szövetségnek, mellynek nemes irányzata a' szélesen terjengő despotismus szörnye ellen harczolni.

SCHWEIZ.

Wallisból azon szomorú híré érkezett, hogy a' sebes és nagy esők augusztban a' Dent du Midi (magas nagy hegy Schweizban) éjszakai hajlásán iszonyu nagy jégdarabot olvasztottak fel. Szerencsére e' jégtömeg nem omlott olly völgybe, hol emberek laknak, hanem azon mély toroklatba, mellyből a' sz. Barthelemy nevű erdőcsermely kizuhog, 's azután a' Bois noir-on által félóránnyira sz. Mauricetól Martigny felé foly. E' jégzuhanás auguszt 26án történt, reggel 11 órakor. Utána egész folyam iszap jött, 's aug. 28ig tartott. Ezen iszap-folyamok egy hatodrész vízből 's öt hatodrésznyi mindenféle kemény anyagból állottak, homokkal, kövel 's iszonyu szikladarabokkal keverve. Majd lassan nyomultak előre, mint a' láva, majd ismét vágató ló gyorsaságával haladtak előre. Szélességök 's mélységök is különböző volt; 100 lábtól 300ig, 's 6tól — 10ig. E' híg tömeg a' Bois noir nagy részét feldúlta, 's a' sűrű erdőt egészen fölszaggatta; ezután a' Rhonába ömlött. Ott hol a' sz. Barthelemy erdőcsermely a' Rhonába foly, jéghegyek alakultak; egyik magában a' Rhona medrében tornyosodott fel, 's minthogy ennek folyását meggátlá, visszafolyásra kényszeríté. Ez által a' Rhona folyása is megváltozott, 's jobb partján, a' wallisi oldalon, 30 lábnyinál több és szélesebb földet szakasztott el. Szerencsére a' Lavey fürdők Sz. Maurice mellett e' félelmes áradás és pusztítás által semmit sem szenvedtek. —

LENGYELORSZÁG.

A' kalischi nagy pompára nem sok idegen jelenhet meg, legalább nem, a' mennyi akarna. Oka, az útvelek iránti nagyon szoros rendszabályok. Még ha valakinek útvelei egészen rendén vannak is, — mint ismételten, — nem menekszik meg azáltal a' tömérdek formaságoktól,

mellyek a' határszéleken parancsolvák. — Az utlevelekben a' személynek olly pontosan le kell írva lennie, hogy azokból, mint valamely arczképről azonnal meg lehessen az idegen utazót ismerni. E' leírások a' határszéleknél az útlevélkönyvekbe jegyeztetnek föl, jöendő használás végett. A' mi az idegeneknek Orosz-Lengyelországba jutásukat még inkább nehezíti, az, hogy Porosz-Lengyelország egész nyugati oldalán csak egyetlen határ hivatal van, mellyen idegen utazóknak az átmenés megengedettik. Ennyi akadály természetesen sokat elrettenthet az oda utazástól, 's valóban sokan, kiknek már megvoltak útleveleik, felhagytak az úttal, mert restelték magokat annyi rongálásnak kitenni. — Minthogy e' rendelések czélja az volt, hogy a' sok 's nem várt idegen visszatartassék, alig lehetett annak elérésére helyesebb rendszabályokat tenni. — Azonban bizonyos e, hogy épen ollyan, kit legkevesbé sem akarnának ott látni, 's kitől leginkább tarthatni, nem fog é mind ezen korlátozás daczára is ott megjelenni? —

TÖRÖKORSZÁG.

Konstantinápolyból september 2ről érkezett tudósítások jelentik, hogy Milos Obrenovics, Szervia hercege 18án volt a' szultánnál nyilvános fényes udvarláson, mellyen a' szultán őt igen kitüntette fogadta, gyémántokkal befoglalt arczképevel, drágakövekkel kirakott szablyával, 's aranyhimes galléru, és gyémántos kapocszal ellátott érdemköntössel ajándékozta meg. — Milos hg. pedig az ő részéről gyémántokkal gazdagon megrakott 's tömeg-aranyból készített serleget vive a' szultánnak, a' két hercegnek pedig drágakövekkel izletesen kirakott órákat. — Milos herceg utazása is szint olly fényes volt, mint-hogy a' nagy ur parancsára a' basák őt mindenütt kitüntetett különös tisztelkedésekkel fogadták. — Ellis ur a' persa udvarhoz küldött nagybritanniai rendkívüli követ, auguszt 29én volt nyilvános fogadáson a' szultánnál, 's 31én Pluto gőzhajón, mellynek fődelén 23án ért Konstantinápolyba, tovább utazott Trapezunt felé, hova négy nap alatt elérni reméll. Onnan további útját Ellis ur egész Teheranig a' szárazon szándékozik tenni, 's 45 nap alatt hiszi azt bevégezhetni. — Kaiszariéből (Caesarea) jött tudósítások szerint e' város nagy része, úgy szinte két közelfekvő falu, földingás által egészen feldúlott. Egy e' vidéket öntöző folyó ez alkalommal egészen elenyészett. — Durham lord, a' nagybritanniai királyi követ az orosz udvarnál, sept. 2án estve érkezett Barham liniahajón Konstantinápolyba (átment hát a' dardanellákon) 's Therapiában, a' nagybritanniai követség lakban szállott meg.

OLASZORSZÁG.

Livornoból september 9ről írják, hogy ott a' cholera még mindig növekszik. Ezen levél költekor naponként 70 — 80 halottat számlált a' város. — Valamint Genuában, ugy Livornóban is, midőn a' cholera már nagyobb mértékben kezde dühöngeni, az orvosok közül számosan el-távoztak, nehogy a' szükséges orvosi gyakorlás által a' betegséggel bánásban veszélynek tegyék ki éltöket. E' valóban méltatlan sőt embertelen viselet arra bírta a' kormányt, hogy rendelést bocsásson ki, mellynél fogva mindazon orvosoknak, kik három nap mulva előbbi lakhelyeikre vissza nem térnek, az orvosi gyakorlás teljesen megtagadatik. A' Genuai ujság már hosszabb névjegyzéket közöl az így letett orvosokból és sebészekből, — 's fájdalom! közöttük még egyetemitanitók is találkoznak. —

Turinban sept. 12, 13án ismét új cholera-betegülések 's halálozások történtek. Genuában a' betegség folyvást fogyott. Sept. 11én 40 volt a' beteg, 16 a' halott. — Romában azon furcsa hír szállongott, hogy a' francia kormány mind a' pápai birodalomban, mind Nápolyban több erősséget katonasággal kért megrakhatni. — Most a' nápolyi király is tábornok szándékozik ütni. —

ELEGYHIREK.

A' mezőgazdasági iparnak egészen új ágát találta fel 's üzi egy szorgalmas speculans, Biondek Ferencz, Bäden városi lakos és házbirtokos, melly 16 év óta mindig nagyobb nagyobb kiterjedésben virágzik; t. i. ő több mint öt alsó-ausztriai holdföldet török meggyel ültetett be, mellynek ágai két három esztendő lefolyta alatt legnagyobb gonddal és csinnal tisztítva, 's tisztán és simán tartva, különös szépségűek, kellemes szaguk, 's csütán kifuratnak, Németország minden részeibe széljel hordatnak, 's kitünő jelességek és olcsó áruk miatt igen mohón kerestetnek. Ezen fa ágai gömbölyű alakjuk 's kedves szaguknál fogva régóta pipaszárakul használtattak, 's Bécsben „török megyszár“ név alatt ismertetsek. Ed-dig magyar honbul, hol bőven termenek, szoktak Németországba kihordatni. — De mivel vad fákon csak igen ritkán lelhetni egyenes, sima és hosszú ágakat: Biondek azon gondolatra jött, hogy e' fát gondosan művelje, 's így a' hosszú és sima ágak számát nevelje. Gondolatját sikerrel létesíté, 's ez évben két szivattyús kutat is készített, mellyek által ültetvényeit folyvást ele-gendő mennyiségű nedvvel látta el. — Intézetje nevelkedő diszben van, 's várni lehet, hogy a' kereset szaporodása ültetvényei bővítését teendő szükségessé.